

Isa Hoes en Merlijn Kamerling: 'Je bent niet alleen' Hoe ga je om met het verlies van een dierbare? Uitgeverij Meulenhoff de Boekerij BV, Amsterdam 2022. ISBN 9789022595015 (Zelfdoding/ Rouw/ Familierelaties/ informatief/PO) Zie ook www.deboekerij.nl

Soort boek/ziekte stijl:

Flaptekst: 'De boekerij.nl: 'Een liefdevol boek van Isa Hoes en Merlijn Kamerling over omgaan met het verlies van een dierbare

In *Je bent niet alleen* beschrijven moeder Isa Hoes en zoon Merlijn Kamerling hoe het is om te rouwen om iemand die heel dicht bij je stond. Zo dichtbij dat door het wegvallen van die persoon je leven totaal anders wordt. In het geval van Isa en Merlijn was die persoon een echtgenoot en vader, Antonie Kamerling, maar dit boek is herkenbaar voor iedereen die een broer, zus, kind, ouder of partner verloren heeft. Isa en Merlijn reiken handvatten aan om met zulk intens verdriet om te gaan. Ze beschrijven hoe zij hun grote verlies hebben moeten verwerken. Ze gaan in op de verschillende fases van rouw, hoe je dicht bij jezelf kunt blijven, hoe je grenzen aan kunt geven, hoe je je voorbereidt op de klappen die nog gaan komen, hoe je het verstikkende verdriet niet de overhand laat krijgen, maar ook hoe je leert er niet voor weg te lopen.

Hoe kun je het beste handelen als een familielid, vriend of collega een naaste verliest? Wat zou je kunnen zeggen en voor welke adviezen of opmerkingen is het nog te vroeg? Ze vertellen over de waardevolle betekenis van kleine gebaren en het averechtse effect dat grote gebaren kunnen hebben, al zijn ze nog zo goedbedoeld. Zelfs de mensen die absoluut niet met het verdriet van een ander om kunnen gaan, weten na het lezen van dit boek hoe ze toch een waardevolle bijdrage aan iemands rouwproces kunnen leveren. Want soms is het zwijgzaam bereiden van een simpele maaltijd ruim voldoende om te laten weten: je bent niet alleen.

Ook gaan Isa en Merlijn in gesprek over de verschillende vormen van rouw met Kluun en zijn dochter Eva, met Humberto Tan, met Xandra en Lola Brood, met Marjan Huydts over haar dochter Frédérique, en met Edwin Spee en Julian van de Kamp, de weduwnaar en zoon van Bibian Mentel.'

Over de schrijvers:

Boekerij.nl ' Isa Hoes (1967) is actrice en schrijfster. Ze speelde onder meer in Goede tijden, slechte tijden, De gelukkige huisvrouw, Celblok H en Rozengeur & Wodka Lime. Haar eerste boek *Toen ik je zag* (2013) stond wekenlang op nummer 1 in de Bestseller 60 en er zijn inmiddels meer dan 350.000 exemplaren van verkocht.

Merlijn Kamerling (1998) groeide op in het dorpje Zevenhoven, waar hij tot zijn elfde met zijn ouders, Antonie Kamerling en Isa Hoes, en zijn zusje Vlinder woonde. Na de tragische dood van zijn vader verhuisden Merlijn, Vlinder en Isa naar Amsterdam. In zijn eerste boek *Nu ik je zie* (2020) ging hij op zoek naar een completer beeld van zijn vader. Er zijn inmiddels 40.000 exemplaren van verkocht.'

Isa Hoes was getrouwd met Anthonie Kamerling, een Nederlandse acteur die door zelfdoding gestorven is. Hij is ook de vader van Merlijn Kamerling met wie Isa dit boek schreef. Eerder schreven zij beiden apart een boek over Anthonie. Zie ook:

<https://www.patientervaringsverhalen.nl/collectie/toen-ik-je-zag/> en <https://www.patientervaringsverhalen.nl/wp-content/uploads/2021/07/bijlagen/31681.pdf>

Wat viel op:

- Dat de schrijvers zeggen dat er niet een vorm van rouwen is en dat er vele vormen zijn die voorkomen en prima zijn. Als er maar gerouwd wordt. Dat illustreren zij ook met verschillende verhalen van de mensen die zij hebben geïnterviewd. Daarbij gaan ze in op verschillen en overeenkomsten tussen hen en zichzelf.
- De zin *Je bent niet alleen* wordt regelmatig herhaald in het boek omdat dat een boodschap is die ze willen benadrukken. Ook al wordt er zeer verschillend gerouwd.
- Het aanspreken van de lezer met de je-vorm.
- Verschillende liedteksten en gedichten die in het boek zijn opgenomen.

Citaten:

Pag.8-9: 'En omdat we ons op die weg – de een meer dan de ander- allebei heel eenzaam hebben gevoeld, willen we je bijstaan. Zodat je weet dat je niet alleen bent.'

Pag. 48: 'Wat voor de één dus een vergissing kan zijn, kan voor een ander juist heel goed uitpakken. Er zijn, kortom geen regels bij rouw. Daar ben ik wel achter gekomen.'

Pag.64: (Schrijvers in gesprek met Edwin Spee en Julian van de kamp over de gestorven Bibian Mentel) “ ...Een paar weken na het overlijden van Bibian zijn we naar Ibiza geweest en daar vroegen Julian en ik ons af hoe het kon dat geen van ons tweeën in elkaar was gestort na de nare gebeurtenissen. We concludeerden dat het komt doordat we al heel lang op haar dood waren voorbereid.”

Pag.115-116: (Terug naar school) 'Hij [de conrector red.] vertelde dat hij in alle klassen langs was gegaan om te vertellen dat ik op deze dag zou gaan beginnen. Hij vertelde er wie ik was, wat er thuis gebeurd was en waarom ik dus nu pas instroom. Het idee dat iedereen op school me nu al dacht te kennen en een mening zou hebben over wat er met mijn vader was gebeurd vond ik al niet prettig, maar door het gesprek kwam ik ook veel te laat in de klas aan. ...In de maanden daarna kwamen er steeds kinderen naar me toe.

'Ben jij Merlijn?'

'Heb je een dode vader?'

'Heette hij Anthonie?'

Als ik dat dan bevestigde, liepen ze giechelend weg.'

Pag.200: (In gesprek met Humberto Tan): “Maar toch,’ zeg ik, ‘moet je het zelf doen. Toch? Her verdriet kan voor de een heel anders zijn dan voor een ander.’

Humberto is even stil. 'Dat is waar.'

Inzien:

<https://www.linda.nl/persoonlijk/lees-hoofdstuk-je-bent-niet-alleen-isa-hoes-merlijn-kamerling/>

'... Hoewel de dood altijd ditzelfde effect heeft, is geen enkel overlijden hetzelfde. Niet alleen doordat de oorzaak van overlijden veelal verschilt – een ongeluk, ouderdom, een fysieke of mentale ziekte – maar ook doordat de ene overledene een heel andere rol in je leven vervult dan de andere. ... Dat gebeurde in periodes waar we onszelf kwijtraakten en waar we ook elkaar soms – als moeder en zoon – even niet meer vonden. Maar door altijd naar elkaar te blijven reiken, al deden we dat meestal in stilte, is het ons steeds gelukt om dicht bij elkaar te blijven en de dood niet toe te

staan ons leven te verpesten. Want daar is het leven veel te mooi voor en de dood veel te lelijk.

.... Merlijn verzamelde allerlei mooie spulletjes om bij hem neer te leggen. Zo ontstonden er als vanzelfsprekend allerlei rituelen. Het huis stroomde dagelijks vol met mensen die allemaal hun eigen reden hadden om er te zijn. ... Al die dingen zijn een troost: of het nou een schouder, een hand, een gesprek of een aangereikte zakdoek is. En als je van al die dingen ongemakkelijk wordt, hoef je heus niet weg te blijven. ... Het zijn namelijk de kleine gebaartjes die een afschuwelijke periode lichter kunnen maken. Een zwager wilde in zijn werkplaats eigenhandig Antonies kist timmeren en liet Merlijn daarbij helpen. ...Dus het geeft niet als je niet weet wat je moet zeggen, het is niet erg als je niets durft te vragen. Als je er maar bent, zodat je kunt laten weten: je bent niet alleen.'

Recensies/Extra:

<https://www.linda.nl/persoonlijk/opvoeden/isa-hoes-merlijn-kamerling-boek-rouw-je-bent-niet-alleen/>

‘....Zelf verloren Isa en Merlijn een echtgenoot en een vader, maar Je bent niet alleen biedt troost en handvatten aan iedereen die met verlies te maken heeft. Ze delen niet alleen hun eigen ervaringen met rouwverwerking, maar gaan met bekende Nederlanders in gesprek over hun verlies, onder wie Kluun en zijn dochter Eva, Humberto Tan, en Xandra en Lola Brood.

Met die gesprekken laten ze zien dat iedereen rouw anders beleeft. Het boek moest vooral niet alleen over henzelf gaan, zegt Isa. “Ik hou niet van: zo moet het, dit is het lijstje. Door al deze verhalen te lezen, zie je hopelijk: het is prima wat ik doe, want iedereen doet het anders. Het is allemaal goed.”’

<https://www.rtlxl.nl/programma/koffietijd/52f23dd4-9118-4d97-b149-4b156459c1cc>

<https://www.nouveau.nl/artikel/powervrouwen/isa-hoes-schrijft-boek-over-rouw-met-haar-zoon-merlijn-kamerling>

<https://www.google.com/&authId=764f8758-03ed-40f2-a559-7bc7f3327ef8>